

**WILLEM
BARENTSZ
POOL
INSTITUUT**

POOLJOURNAAL

Jaargang 3 nr. 2 | special issue

Pooljournaal is voor iedereen met interesse voor het Nederlandse poolonderzoek

Postbus 716
9700 AS Groningen
050-3635826
wbpolarinstitute@gmail.com
www.wbpolar.nl

De Poolnacht van Groningen

Dit Pooljournaal is geheel gewijd aan de **Poolnacht van Groningen**. Dit grote publieksevenement vindt plaats van 15 november 2010 tot 15 januari 2011. In deze periode wordt de stad Groningen in de sfeer van de Poolgebieden omgetoverd. De Poolnacht van Groningen komt tot stand dankzij samenwerking tussen onderzoekers, natuurorganisaties, ondernemers, overheid, musea, galleries, sportorganisaties en het bedrijfsleven. In dit Pooljournaal een greep uit de vele activiteiten van de Poolnacht van Groningen.

De publieksdagen

Op 26 en 27 november vinden de zogenoemde publieksdagen plaats. In de der Aakerk in het centrum van Groningen ontmoeten poolonderzoekers en het publiek elkaar. U kunt daar zien en ervaren wat het onderzoek behelst. Verder is er een algemene informatie- en boekenmarkt en kunnen kinderen in de discovery truck les krijgen van poolonderzoekers.

WNF Speurtocht

Kinderen volgen de voetsporen van een ijsbeer. Onderweg komen ze van alles tegen en leren op een leuke en spannende manier over de ijsbeer en het Arctisch gebied.

Ijssculptuur route

Op vier plaatsen in de binnenstad van Groningen kunt u kunstenaars aan het werk zien. Ze houwen een groot brok ijs om tot een prachtig kunstwerk.

Filmfestival

Van 15 december tot 19 december kunt u in Forum Images (Hereplein, Groningen) genieten van een keur aan (Ant) Arctische films. Speelfilms, documentaires, kinderfilms, natuurfilms en cultfilms, alles komt aan bod. Met inleidingen van regisseurs, acteurs en onderzoekers.

DvhN publiekslezingen

Samen met het Dagblad van het Noorden organiseert de Poolnacht vier publiekslezingen. Eén voor het hele gezin, één voor jongeren en twee voor volwassenen. Zo houdt Maarten Loonen de gezinslezing over de strijd om het bestaan in het poolgebied. Na afloop is er een speurtocht in het Universiteitsmuseum. In de nacht van 21-22 december is er de midwinternachtlezing. Louwrens Hacquebord vertelt hoe de eerste overwintersaars op Spitsbergen de Poolnacht hebben ervaren en Govert Schilling vertelt wat het verschijnsel Poolnacht nu eigenlijk is. Daarna samen sterren kijken in de sterrenkoepel van de Bernouilliborg.

Fototentoonstellingen

Het Wereld Natuurfonds stelt honderden poolfoto's uit haar collectie ter beschikking aan de Poolnacht. Deze foto's zijn tijdens de hele periode te zien in etalages in de binnenstad van Groningen. Gezamenlijk vormen deze foto's in de etalages een route door de stad. Op een aantal locaties op de route kunt u fototentoonstellingen bekijken van verschillende kunstenaars en fotografen.

Het Noordelijk Scheepvaartmuseum

In het Scheepvaartmuseum kunt u foto's zien die Ko de Korte maakte in de jaren '70 in het dorpje Scoresbysund in Oost Groenland. Van deze prachtige portret- en situatiefoto's geeft de KNNV-uitgeverij een boek uit. De tentoonstelling is speciaal voor de Poolnacht ontwikkeld. Nu al is er belangstelling voor deze tentoonstelling uit Denemarken, Groenland, Frankrijk en de VS. Te zien van 12 november tot 16 januari.

Noorderlicht

In de Noorderlicht fotogalerie zijn foto's te zien van fotograaf Jeroen Toirkens. Sinds 1999 is Toirkens bezig met het autonome project NomadsLife, een fotodocumentaire over nomadisch leven. Met dit langlopende project brengt hij wereldwijd de leefwijze van nomaden in beeld. 'Zolang het nog kan', want door verstedelijking, globalisering en klimaatverandering staat nomadisme onder constante druk. In 2009 won Toirkens een zilveren camera met zijn serie over de Tiniteqilaaq in Oost-Groenland. Te zien van 26 november tot 5 januari.

Universiteitsbibliotheek

In de UB zoals de universiteitsbibliotheek meestal wordt genoemd, kunt u de onderzoeker aan het werk zien. Ook onder de poolonderzoekers is veel fototalent aanwezig en de poolgebieden lenen zich bij uitstek voor mooie plaatjes. Naast de fototentoonstelling richt de UB een poolnacht-boektentoonstelling in met veel oude boeken en kaarten. Te zien van 15 november tot 15 januari.

Voorproefje tijdens het NS try-outfestival

Tijdens het NS try-out festival in Groningen kunt u vast een voorproefje nemen van de Poolnacht van Groningen. Op 6, 7 en 8 oktober kunt u een aantal previews zien van films die vertoond zullen worden tijdens het filmfestival. Op donderdag 7 oktober geeft Gert Polet van het WNF samen met kunstenaar Ap Verheggen een masterclass over de problematiek in het poolgebied en hoe natuur- en kunstprojecten elkaar kunnen versterken. Een dag later volgt de masterclass van Louwrens Hacquebord waarin hij verhaalt uit en over scheepsjournalen van Fedde Jansz Visser (zie volgende pagina). Ten slotte geeft Anique Kuizinga op vrijdag 8 oktober een ijssculptuurdemonstratie.

Poolkamer Universiteitsmuseum

In de poolkamer kunt u zelf ervaren hoe het is om in de poolgebieden te zijn. In deze ruimte staat de bezoeker een bijzondere beleving te wachten. Alle zintuigen worden geprikkeld voor een echte poolervaring. Alleen voor de kou, moet u even naar de vriescel die buiten staat.

Meer informatie:

Noordelijk Scheepvaartmuseum: <http://www.noordelijkscheepvaartmuseum.nl/nl/tentoonstellingen/details/14-de-poolnacht-van-groningen>

Noorderlicht: <http://www.noorderlicht.com/nl/>

Jeroen Toirkens: <http://www.nomadslife.com/>

Universiteitsbibliotheek: <http://www.rug.nl/bibliotheek/nieuws/tentoonstellingen>

NS try-out festival: <http://www.nstryoutfestival.nl/>

Universiteitsmuseum: <http://www.rug.nl/museum>

Nieuwe uitgaven

Eskimoland

Het boek *Eskimoland* van Nico Tinbergen wordt opnieuw uitgegeven. Tijdens het tweede internationale pooljaar (1932/1933) deed de latere Nobelprijswinnaar Tinbergen samen met zijn vrouw 14 maanden lang onderzoek op Groenland. In het boek kunt u lezen hoe het land en haar bevolking diepe indruk hebben gemaakt op Tinbergen. Zo beschrijft hij uitvoerig de leefwijze van de Inuit in Oost-Groenland in het begin van de jaren dertig van de vorige eeuw en hoe hij en zijn vrouw de contacten met de inuit ervoeren. *Eskimoland* verschijnt bij de start van de Poolnacht. Uitgave KNNV. Prijs nog niet bekend.

Tegenpolen

Op 28 oktober ligt het boek *Tegenpolen* van Bernice Notenboom in de winkel. Het gaat over haar expedities naar de Noord- en Zuidpool, de Groenland ijskap, en de Koude Pool in Siberië. Notenboom verhaalt vooral over hoe zij de klimaatverandering aan den lijve heeft ondervonden. Uitgave Bezige Bij. Prijs: €18,50

Op walvisjacht naar Spitsbergen

Fedde Jansz Visser was twintig toen hij in 1774 voor het eerst naar Spitsbergen afreisde om op walvissen te jagen.

In konvooi met zo'n tweehonderd andere schepen voer Fedde Visser vier jaar achtereen naar het noorden. Tijdens deze gevaarlijke tochten hield hij steeds een journaal bij, waarin hij boeiende verhalen optekende over het ijs, de weersomstandigheden, walvissen, schepen en mensen. Drie van de vier scheepsjournalen zijn bewaard gebleven. Dit boek is een authentieke weergave van deze journalen én Vissers memoriaal.

Louwrens Hacquebord plaatst in een uitgebreide inleiding de documenten in de context van het 18de-eeuwse walvisvaartbedrijf. Ook dit boek verschijnt bij de start van de Poolnacht. Uitgever: Walburg Pers. Prijs: €29,50

Gezichten uit Groenland

Bij de fototentoonstelling van Ko de Korte brengt de KNNV uitgeverij een

boekje uit met alle foto's en de begeleidende teksten. Omdat er vanuit het buitenland al veel belangstelling is voor deze tentoonstelling, wordt het boekje een meertalige uitgave. Het boekje verschijnt bij de opening van de tentoonstelling op 12 november. Uitgave KNNV. Prijs: €15,-

Disolved aluminium and manganese in the polar oceans

Op 17 September promoveerde NIOZ-onderzoeker Rob Middag cum laude aan de Rijksuniversiteit Groningen. Hij onderzocht de rol van de sporelementen aluminium en mangaan bij de algengroei in de oceanen. Spoor-metalen zijn essentieel voor de groei en vitaliteit van fytoplankton in de oceaan omdat ze gebruikt worden als co-factor. Een co-factor is een component van een enzym dat nodig is voor het vervullen van de functie van het enzym. IJzer en mangaan zijn bijvoorbeeld essentieel voor de enzymen bij de fotosynthese. Aluminium heeft geen bekende functie in levende cellen, maar kan wel worden ingebouwd in het externe kiezelskelet van diatomeeën (kiezelwieren).

www.depoolnacht.nl

Het Willem Barentsz Poolinstituut is een bundeling van kennis, onderzoek en onderwijs over de Noord- en de Zuidpool.

Het Pooljournaal verschijnt drie keer per jaar. Wilt u zich aan- of afmelden voor het Pooljournaal, stuur dan een email naar wbpolarinstitute@gmail.com o.v.v. 'aanmelden / afmelden Pooljournaal'. Eerder verschenen nummers vindt u op onze website: www.wbpolar.nl